Zwot prináši neustále střety s okolnostmi, které ztěžui nebo dokonce zvernožňují dosahování cílů. Při frustračka stanaci dochází z zablokování cesty k cíli všechny vlastnosti oschnosti. Na stegnou situaci reaguji různí lidé odběně. Reakci evlivňuje též míra frustrační tolerance ("otužilost proti frustraci"). Lide s vyšší tanymi frustrační tolerance reaguj Prontračká prodleta je reakci na stuaci a promítají se do něh somstruktivněji, lidé s nážší úrovní spíše agresí nebo únikem.

Reakce na frustraci:

Agrese - napětí, které frustrace vyvolává, vede některé lidi manusamu chavani zaměřenému nejen proti překážce ale i profi jiným tidem, kteří se stávají "hroniosvodem napětí"

Projekce (promítání)

- promittani příčia vlastního neúspěchu do jednání jiných lidí (Student dostal spatnou zrdniku nikoliv prase, že se spatně připravi ale proto in se učitel "nevhodně tazal
  - promitání svých vlastnosť (zvláštností) do jiných lidí (Učite wnimá v projevech žáků své vlastní způsoby chování, aniž hv si toho se domnivá, že velmi dobře vidí do žáků, avtuk ve skutečnost
- chování jiných ledí (Člověk, který je zvyklý mrikovat, pomlouvat promítání příčin vlastního chování do interpretace motivace wat přisuzuje chování jimých lidí tvítěž tendence.)

Racionalizace - zneužití rozumu ve prospěch odstranění zážitku vnitřního napětí (neúspěch si vysvětíhme tuk, že zmaření možnosti dosahmout ciì je nakonec vnimano jako mesirelne, nebo dokonc z určitého hlediska" výhodné).

otlačení - nepříjemný prožitek, který frustrace navozuje, Sublimace - tendence naturadit zapovězené, společností nepříjímané umravňuji jiné); sublimace má často podobu přichýlení se chování chováním schvalovaným, v přehnané, pseudomoralismí Somatizace - napětí z frustrace, není-li odreagováno, směřuje do tělesné oblasti (soma = tělo) a může vést k orgánovéma neúměrné podobě (o co více cítím chuř býr nemravný, o to víc "vyšším pnacipům", "velkým myšlenkám", "chíním ideologiím" poškozování (různá kožní onemocnění, vysoký krevní tlak, ...

původnímu), jehož dosažení se jeví jako reálnější; většinou postupně dochází k vytěsnění mirao sféru aktuálního vědomí. Kompenzace - původní (blokovaný) cil je nahrazen cílem "blízkým" však jde o cíl, který má pro jedince nižší hodnotu než cíl původní je "vytěsňován" (nechceme na něj myslet, chceme zapomenout) tak se kompenzace často sdružuje s racionalizací.

nik nebo ústup - většinou jde o pokusy uniknout tíživé realitě drog jako prostředek rychlého uniku od reality; fiktivní svět počítačových her, "video - svět", paintball mají podobný isnosti nabývá aktuálnosti oblasi (do světa fantazie) - v souč

identifikace je ulehčující pocit "společného sdílení" a "společného dentifikace - snížit negativní prožitek frustrace umožňuje také fiktivať "ztotožnění se" s nějakou osobou (s hrdinou filmu nebo redinou významnou osobností) nebo přímknutí se (k silnějšímu kamarádovi) či začlenění do reálně skupiny (party): podstatou

Regrese - útěk do minulosti; projevuje se návratem k některým formám chování z dětského období. Fransgrese - útěk dopředu, někdy se projevuje jako "předčasná Stereotypizace - opakování navyklého způsobu reagování před připuštěním si zátěže, kterou by si vyžádalo skutečné řešení reakce se odehrává na pozadí celkově nezralé osobnosti byť neúspěšného postupu je setrvávání u stále téhož -

lidmi (projevy přezíravosti vůči neuspěchu, hram Bostrynosti ytváření reakcí - jde vlastně o tvorbu "póz", "masek", tedy projevů, které mají schovat negatívní prožitek před ostatními okazalé bagatelizování neúspěchu, immzovám)

Rezignace - zwáta úsiří o dosažení cíle; situační rezignace je stav spojený s momentálním dílčím cílem; závažnější je rezignace globální, tedy rezignace jako životní postoj. manipulátora; pro některé frustrované jedince to znamená svých cílů neadekvátními prostředky.

Manipulace - jiní lidé jsou využíváni jako prostředek dosahování

Substituční chování - frustrovaná potřeba je uspokojována nepřímo prostřednictvím nějaké jiné nahrazující (substitující) čunosti (chování); tato čianost může být velmi odlišná od čimosti aktuájně biokované; často jde o asociální chování.

zátěže, provázený mnoha poruchami nejen psychické, ale i fyziologické povahy. Negativní účinky stresu snižuje dobrá Stresová situace se prožitkem velmi blíží frustraci s tím rozdílem, že postup k cíli není zcela zablokován, ale je významně ztížen působením různých okolností (málo času na vykonávanou činnost, zvýšené riziko spojené s vykonávanou činnosti). Převládajícím prožitkem je u stresu pocit neúměrné fyzická a psychická kondice, přiměřené sebehodnocení a sebepojetí a pozitivní myšlení.

ale neohrožuje ještě stabilitu organizmu hypostres - stres, který je již pocifován jako zátěž,

stres přesahující možnosti adaptability, a osobnosti + hyperstres

 nadměrně ztížené podmínky činnosti tedy tzv. nadlimitní zátěž Příčiny stresu:

časová tíseň

 zvýšené riziko ➤ tlak okolností

Příznaky stresu: ➤ narušení pozornosti

narušení plynulosti prováděné činnosti nadměrná sebekontrola narušené rozhodování A

zvýšené očekávání neúspěchu

snížení sebedůvěry citová labilita

Zásady zvládání stresu

Vytváření nozitivního scánáře života	aní nazitivn	Vytvář
relaxační nebo autogenní trénink	autogenní trénink	relaxační nebo
vytváření tzv	preventivní podpůrná před zátěží při zátěží	preventivní před zátěží
ujasnění a předefinování vztahu k sobě a světu	tělesná a duševní cvičení	tělesná a dı
rovina koncepčni	rovina kondični	rovina

poznávání aktuální situace v y tvareni pozitivnino scenare zivota poznávání sebe

Jak by asi vnímal tvoji situaci nezaujatý pozorovatel? Uvažuj o tom, jak tě vidí jiní lidé. Co na tobě druzí oceňují?

od nezávislého pozorovatele? které jsi už dokázal překonat. a Promysli si, co považuješ

Přípomeň si problémy či situace,

problému? potíží? ☼ Co skutečně očekáváš od života? Sepiš své dobré vlastnosti, v životě za podstatné.

Co z tvých pozitiv můžeš uplatnit Co z toho, co umíš, nejrychleji rozvinout? dovednosti, úspěchy.

a Na čem můžeš stavět, z čeho vytvořit základ, o který lze opřít úsilí o zvládnutí momentální zátěže? v aktuální situaci?

Chce realizovat své záměry a prosadit se. O totéž ovšem usilují ostatní, a tak není možné chápat seberealizaci bez vztahu Každý člověk má své představy o životě, má své zájmy a cíle.

Chce-li někdo vyvrátit dveře, vyvine značnou sílu. Otevřeme-li dveře z druhé strany, musí začít brzdit. Podobně i v komunikaci přestaneme-li zpochybňovat jeho argumentaci a dokonce ho

Otevřené dveře

Zvládání manipulace, agrese, (hyper)kritiky

Fechniky asertivního jednání

partner začne brzdit svoji agresivitu sám, "otevřeme-li dveře,

podpoříme ("Ano, je to tak!").

Přiznání chyby

Svým stylem života se člověk přibližuje více či méně jednomu ze dvou pólů charakteristických pro životní postoj: k lidem a společnosti.

či přecenění → závislost ← → nezávislost

sebeocenění přiměřené autenticita

Provádí-li partner výčet našich chyb, můžeme se přidat a klademe dotazy směřující k dalším našim nedostatkům. Tím značně redukujeme emoce, které živí jeho výpad.

Přiznáme-li chybu, či připustíme-li včas možnost chyby,

výrazně utlumíme nátlak ze strany partnera.

Vegativní dotazování

Na kritiku reagujeme výběrově. Přehlížíme výroky nepodložené, emotivní, nevěcné. Ke kritice podložené a uvážené se vracíme

Selektivní ignorování

a dožadujeme se zpřesnění.

Asertivní presentace

Volné informace

Na vytvoření postoje k životu má vliv především styl výchovy a života v dětství.

předznamenává určité vztahy a v průběhu života se utvrzuje. Z postoje k životu se odvíjí způsob sebeprosazování. Nezávislost (autonomie) se mimo jiné projevuje důvěrou v sebe, se pocitová základna, která ovlivňuje i poznávání a jednání; která je základním předpokladem důvěry k jiným lidem. Utvář

Varianty základního postoje k životu

vy jste špatní vy jste špatní vy jste dobří vy jste dobří já jsem dobrý já jsem špatný jsem špatný já jsem dobrý

nezávislostí souvisí obvykle i autenticita - svébytnost "být sám sebou").

➤ agresí - neohleduplností, bezohledností či dokonce útokem Prosadit sebe sama lze v zásadě trojím způsobem:

➤ manipulaci - Istí. úskokem

bez omezování seberealizačních snah jiných asertivně - na základě přiměřeného sebevědomí, avšak

Příměřené (správné) sebeprosazování předpokládá:

 otevřenost vyjadřování (bez zábran vyjadřovat své pozitivní i negativní prožitky, názory, postoje, zajmy)

 otevřenost v přijímání (bez apriorních bariér a zkreslování přijímat prožitky a mínění jiných lidí)

 sebedůvěru (příměřené sebeocenění) druhého člověka)

 vědomí hodnoty jiných lidí a jejich zájmů přiměřenou úroveň sociální zralosti

Teorie asertivity formuluje tzv. asertivní práva. Jsou to vlastně dovednost asertivní komunikace

(Ve społečenství lidí se postupně vžily a stále přetrvávají zcela nesprávné představy o tom, jak by měl člověk postupovat, aby Součástí teorie asertivity je i soubor technik, kterými si člověk zásady sebeobrany proti manipulaci přicházející od jiných lidí. jinými lidmi přijímán a oceňován.) osvojuje asertivní jednání

Asertivní práva

Máš právo sám, nezávisle posuzovat své chování, myšlenky a emoce a být za ně i jejich důsledky odpovědný. ♣ V čem se liší tvé vidění situace

 Máš právo sám posoudit, zda a nakolik jsi zodpovědný ◆ Máš právo nenabízet žádné výmluvy či omluvy ospravedlňující tvé jednání. * Které tvé zvláštnosti pravděpodobně zkreslují skutečný stav

za řešení problémů ostatních lidí. → Máš právo změnit svůj názor. Co všechno tvoří okolnosti tvých

 Máš právo dělat chyby a být za jejich důsledky odpovědný. Zkus odlišit prožitek situace od Zkus odlišit příčinu a důsledky reálného stavů situace

důsledek Nezaměňuješ někdy svého chování.

jednání jiných lidí za úmysl (záměr)? & Pokus se sestavit "strom" svých aktuálních potíží

* Máš právo říci: Nevím..

Máš právo být nezávislý na dobré vůli ostatních.

 Máš právo být o laskavost zřetelně požádán. Máš právo činit nelogická rozhodnutí.

 ◆ Máš právo se rozhodnout, zda chceš být asertivní. → Máš právo říci: Je mi to jedno.

Během kontaktu poskytujeme o sobě informace, které umožňují partnerovi lépe odhadovat náš stav, rozpoložení, názory, záměry. Vztah mezi lidmi má být čitelný pro obě strany a jednoznačně definován. Je třeba naučit se otevřeně požádat o laskavost a být tak je třeba se dožadovat nekompromisně nároku a v žádném Pechnika "gramofonové desky" spočívá v neustálém opakování svého nároku, a to skutečně jako na zaseknuté gramofonové Nejde o manipulativní "pochlebování", jde o projev otevřenosti V**yjádření kritiky** Věcně, klidně, bez přešlapování kolem horké kaše vyjadřujeme své hodnotící soudy. Takovou kritiku chápeme jako zpětnou Je třeba naprosto samozřejmě oceňovat přístup či výkon partnera ve vztahu a přírozenosti projevu. Vyjadřuje náš přístup a navozuje si vědom toho, že nám partner věnoval svůj čas a energii. případě se nenechat vmanipulovat do role prosebníka. desce, bez zvyšování hlasu, bez stupňování emocí. Odlišení nároku od laskavosti podobnou odezvu od partnera. Oceňování empatii (schopnost vcítit se do situace a vnitřního rozpoložení

vazbu, tzn. že má smysl pouze tehdy, může-li ji partner využít ke korekci svého chování. Smyst nemá kritika agresivní, emotivní, 'ždy důsledně odlišujme názor od pocitu. Vyjádření pocitu tvoří lepší základ věcného rozhovoru než emotivně vyjadřovaný názor Vyjádření pocitu

e třeba se naučit (a naučit to i své partnery) zcela věcnému Odmítnutí

konstatování nesouhlasu. Umění říci "ne" patří k základním asertivním dovednostem. Pokud vás někdo neustále nutí ke zdůvodňování a vysvětlování, chce, abyste se chovali závisle

Asertivní jednání

Kompromis

opodstatněné. Platí pouze jedno omezení: nelze uplatňovat Při střetu je vždy základní strategií. Úsilí o kompromis je vždy kompromis, pokud by to znamenalo ztrátu vlastní důstojnosti. Sociální remíza

Nastupuje tam, kde není možný kampromis. (Zde se shodnou nemůžeme, nebudeme zatím v této oblasti hledat shodu. Zaměříme se na oblasti, kde to možné je.)

Hlavní zásady dorozumění

- Vyjadřuj se přímo, otevřeně, klidně a věcně. Buď stručný.
  - Ríkej jen to, co skutečně myslíš vatně. Důsledně odlišuj prožitek od nazoru,
- Soustřed se na to, aby tvoje slova přesné vyjadřovala tvůj Buď čítelný ve svých projevech (slovech i chování).

prožitek či minėni, nikoliv na to, jak ovlivnii partnera.